

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 150 lir (za inozemstvo 200 lir), polletno 75 lir, mesečno 15 lir. Plača in toži se v Ljubljani

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ulica 27. Tel. 33-03. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.983

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsako sredo

Liubliana, sreda 25. aprila 1945

Preis - Cena L 2⁰⁰

Enkratna pomoč zasebnim nameščencem za Führerjev rojstni dan

Der Oberste Kommissar in der Operationszone »Adriatisches Küstenland« je izdal naslednjo naredbo:

Cl. 1. Dne 20. aprila 1945 se mora izplačati enkratna pomoč vsem nameščencem in delavcem v zasebnem gospodarstvu, v številni kmečko delavstvo, ki je od 1. januarja 1945 izpolnjevalo svojo dolžnost v obratih in ki je sopolagalalo pri vzdrževanju in povečanju proizvodnje.

Cl. 2. Pomoč znaša za nameščence polovica plače, plačane za mesec marec, za delavce pa 9urna meza, pri čemer se kot osnova računa za mezdni teden pred 20. aprilom 1945 pripadajoča osnovna urna meza.

Cl. 3. Pomoč je davkov in dajatvev prosta.

Cl. 4. Pomoč se mora izplačati nameščencem obenem z mesečno plačo za april, delavcem pa obenem z mezo za teden, v katerega pade 20. april.

Cl. 5. Prekrški bodo kaznovani.

Što naredbo je najvišja oblast na našem ozemlju znova dokazala svojo skrb za delovno ljudstvo. Ker zaradi vojnih razmer ni moglo v celoti izvesti načel za zboljšanje življenjskih pogojev za delovno ljudstvo, kakor si ga je zamislil Vrhovni komisar, skuša ta svoj načrt vsaj deloma uresničiti ob vsaki ugodni priliki. In takšna prilika je tudi Führerjev rojstni dan, ki je za vse Nemce res pravi praznik in ki naj ostane tudi našim delavcem ter nameščencem v hvalečnem spominu.

Reforma uslužbenega davka

Pokrajinska zveza delodajalcev Ljubljanske pokrajine sporoča, da je Vrhovni komisar v Trstu pristal na uveljavljenje predlagane reforme uslužbenega davka in je tozadevno obvestilo že odposlano pristojnemu službenemu mestu. Reforma uslužbenega davka bo veljala vzvratno od 1. decembra 1944.

Tozadevna naredba se bo glasila tako:

§ 1. — Z dnem, ko stopi ta naredba v veljavo, se razveljavlja ta naredba o spremembi zakona o neposrednih davkih z dne 4. decembra 1944, št. 173, Službeni list št. 232/92 iz 1944, in naredba o spremembi pravilnika za izvrševanje zakona o neposrednih davkih z dne 4. dec. 1944, št. 174, Službeni list št. 233/92 iz 1944 in se zopet vpostavlja pravno stanje, ki je veljalo pred uveljavljenjem teh dveh naredb.

§ 2. — Zakon o neposrednih davkih z dne 3. februarja 1928, Uradni list št. 75/26 iz 1928, s kasnejšimi spremembami in dopolnitvami, se spreminja tako-le:

V členih 6., 82., toč. 7., drugi odstavek, 90, 93, 95, 96 in 97 je namesto besede »dinar« (Din) »lira« postaviti besedo »lira« (L), v členu 6. pa tudi še namesto besede »par« besedo »centesimov«.

§ 3. — Spremembe po § 2. te naredbe veljajo tudi za pravilnik za izvrševanje zakona o neposrednih davkih z dne 29. avgusta 1928, št. 107.000, Uradni list št. 402/121 iz 1928, s kasnejšimi spremembami in dopolnitvami.

Delo Pokrajinske zveze delodajalcev

Seja Izvršnega odbora zveze

Izvršni odbor zelo agilne in uspešno delujoče Pokrajinske zveze delodajalcev je imel te dni svojo 23. sejo. Predsednik Zveze dr. Iv. Štokar je podal obširno poročilo, potem pa je izvršni odbor soglasno odobril predlog za imenovanje predstavnikov delodajalcev v ravnateljstvo in nadzorni odbor banjske blagajne TBPD ter razpravljalo o predlogu Pokrajinske delavske zveze za sklenitev kolektivne pogodbe za božičnico delavcev.

Poročilo predsednika ima za uvod kratek oris gospodarskih razmer, potem pa opisuje delo Zveze, ki je pri vseh težavah rodilo uspehe, ki so pomenili za gospodarstvo znatno razbremenitev.

Pri tem treba na prvem mestu omeniti

uslužbeni davek in socialne dajatve

Lani je bila izvedena delna reforma uslužbenega davka. Ker bi pa kljub tej reformi vse površne mezd in plač, ki jih je predvidel Vrhovni komisar s svojimi mezdnimi ureditvami, absorbirali davki in doklade, je bila nujno potrebna nova reforma uslužbenega davka. Zato je Zveza skupno s Pokrajinsko delavsko zvezo začela akcijo, da bi se vsi zneski uslužbenega davka, ki so v zakonu o neposrednih davkih izraženi v dinarjih, spremenili al pari v lire. Tako bi se vsaj delno omilila prevelika davčna obremenitev službenih prejemkov.

Po večkratnih pismenih in osebnih intervencijah in po uvidnem prizadevanju g. inspektorja Würzbergerja je sedaj Vrhovni komisar predložene mu predloge v celoti odobril. Z ozirom na to bo ta reforma uslužbenega davka stopila v veljavo že s 1. decembrom 1944. S tem je bilo v ogromni meri pomagano delojemalcem, pa tudi onim delodajalci, ki sami plačujejo vse na uslužbenec odpadajoče dajatve, bodo imeli od te reforme velike koristi.

Med to akcijo pa se je pričela že nova akcija za temeljitejšo reformo uslužbenega davka. Ker je pričakovati, da se bodo mezde in plače še nadalje zviševale, je bila Zveza nmenja, da je treba obremenitev službenih prejemkov še bolj znižati, ker bi v nasprotnem primeru kljub prej omenjeni reformi odpadel na davke in dajatve prevelik del službenih prejemkov.

Zato se je osnoval v okvirju Zveze poseben odbor za reformo uslužbenega davka, ki mu je predsedoval dr. Ciril Pavlin, podpredsednik Združenja industrijev in obrtnikov in ravnatelj Zdrže-

§ 4. — Ta naredba stopi v veljavo z vzvratno močjo od dne 1. decembra 1944.

S tem je uspešno zaključena v okvirju Pokrajinske zveze delodajalcev započeta akcija, ki se je vodila skupno s Pokrajinsko delavsko zvezo, da bodo imeli delojemalci v polni meri korist od zvišanja plač in mezd po novih mezd- nih ureditvah.

(Učinek reforme davka na plače nameščencev smo objavili že v prejšnji številki »Trg. list«.)

nih papirnic Vevče itd., in pri katerem so sodelovali zastopniki združenj in uradniki Zveze. Ta odbor je sestavil osnutek naredbe o reformi zakona o neposrednih davkih, ki ima namen znižati davčno obremenitev službenih prejemkov, poenostaviti določbe o uslužbenem davku in odpraviti vse one doklade in prispevke, ki so zaradi nastalih prilik in razmer izgubili svoj smisel. V najkrajšem času bo ta osnutek predložen tudi pristojnim oblastvom v proučitev.

Novi plačni razredi pri PZ in ZSZ

Zaradi vedno višjih prejemkov nameščencev in z ozirom na določila zakona o pokojninskem zavarovanju nameščencev je Pokojninski zavod za nameščence predlagal uvedbo 4 novih plačnih razredov. V smislu sklepa izvršilnega odbora z dne 25. I. 1945. je Zveza zavzela tozadevno odklonil-

no stališče. Pokojninski zavod za nameščence pa je zaradi ločenih mnenj na tem vprašanju interesiranih faktorjev sklical anketo, na kateri je prišlo do kompromisnih sklepev.

Iz istih razlogov in prav tako na osnovi obstoječih določil zakona o zavarovanju delavcev je tudi Zavod za socialno zavarovanje predlagal uvedbo novih mezdnih razredov oz. spremembo dosedanjih. Ker tudi pri tem vprašanju ni bilo mnenje prizadetih soglasno, je Zavod za socialno zavarovanje sklical sestanek delodajalcev in delojemalcev, na katerem so zastopniki obeh zvez in Zavoda za socialno zavarovanje sklenili zediniti se na kompromisni predlog, po katerem se uvedejo novi mezdni razredi z zavarovano dnevno mezo od 20 do 100 lir in od te zavarovane meze se namesto dosedanjega 100stotnega prispevka za Blagajno za izplačevanje družinskih doklad uvede 80stotni prispevek.

Mezdne ureditve

Ker v zadnjem poročilu navedenim mezdni ureditvam za 19

strok je sedaj prišlo še 5 mezdnih ureditev, in sicer:

	datum	došla	objavljena
1. za obrt čiščenja	12. I. 1945	16. I. 1945	31. III. 1945
2. za vodovod, plin, elektr.	6. I. 1945	5. II. 1945	18. IV. 1945
3. za predilnice in tkalnice	20. I. 1945	13. III. 1945	
4. za trgovino	22. II. 1945	16. III. 1945	
5. za čevljarsko obrt	3. III. 1945	31. III. 1945	
6. za vezilj. in pletilstvo	19. III. 1945	17. IV. 1945	

Od že navedenih mezdnih ureditev za prvih 19 strok je bilo dosedaj objavljenih že 6 strok in sicer:

1. za industrijo vrhnih oblačil, krojače 28. II. 1945., 2. za gradbeno obrt 8. III. 1945., 3. za hranilno stroko 10. III. 1945., 4. za tiskarne in knjigovoznice 17. III. 1945., 5. za papir in karton 24. III. 1945., 6. za kem. industrijo 7. IV. 1945.

Zveza je takoj začela akcijo, da nove mezdne ureditve ne bi stopile v veljavo z vzvratno močjo, Vrhovni komisar pa je po zaslišanju obeh zvez izdal naslednjo kompromisno rešitev:

1. Mezdne ureditve za prvih 5 že objavljenih strok (za industrijo in obrt predelave lesa, za opekarstvo industrijo, za mlinske obrate, za kovinsko in električno industrijo in obrt, za obrate naravnega kamna) stopijo v veljavo 1. septembra 1944. V kolikor pa prizadeta podjetja ne bi bila zmožna plačati za nazaj, odloči o dnevu uveljavitve na predlog Zveze delodajalcev in Pokrajinske delavske zveze nemški svetovalec.

2. Za naslednje stroke stopijo mezdne ureditve v veljavo s 1. januarjem 1945: 1. za kemično industrijo, 2. rudarstvo, 3. oblačilno industrijo in obrt, 4. gradbeno obrt, 5. promet, 6. tiskarne in knjigovoznice, 7. papir in karton, 8. obrt za snazenje, 9. hranilno obrt, 10. cementno industrijo, 11. fino-keramično industrijo, 12. obrt sušenja tobaka, 13. izdelovanje konserv in 14. predilnice svile.

3. Vse ostale mezdne ureditve pa stopijo v veljavo s 1. onega meseca, ki sledi dnevu izstavitve mezdne ureditve.

S to rešitvijo Vrhovnega komisarja je bilo dokončno rešeno vprašanje dneva uveljavitve novih mezdni ureditev.

dogovor, na podlagi katerega dobi uslužbenec teh zavodov vsak dan bon za 25 lir, ki ga uporabi za nakup živil ali pa za plačilo hran- v določeni gostilni. Te bone nato zavod vnoveči. S tem je bilo začasno rešeno vprašanje ureditve prejemkov bančnih in zavarovalnih uslužbenecv. Pripravlja pa se dokončna mezdna ureditev tudi za to stroko, za kar bo stavilo pristojno združenje svoje predloge.

V zvezi z mezdno ureditvijo za papirno in kartonažno stroko so prizadeta podjetja izrazila željo, da bi zanje še nadalje veljala dosedanja kategorizacija delavstva. Ker tudi Pokrajinska delavska zveza proti temu ni ugovarjala, je Zveza sklicala sestanek prizadetih podjetij, na katerem se je dokončno rešilo vprašanje kategorizacije in mezd za kartonažno stroko, medtem ko bo za papirnico Vevče izdelala Pokrajinska delavska zveza še svoj predlog o ureditvi mezd v tem podjetju na podlagi dotedanje kategorizacije delavstva. Čim bo tudi v tej stroki prišlo do končnega sporazuma, bosta oba osnutka predložena Vrhovnemu komisarju v odobritev.

Od šefa pokrajinske uprave je Zveza prejela v izjavo osnutek naredbe o letnih dopustih mladostnih oseb, zaposlenih v obrti. Z ozirom na zadevno ločeno mnenje Zveze delodajalcev in Pokrajinske delavske zveze je šef pokrajinske uprave zavzel stališče, da naj veljajo pri nas glede dopustev mladostnikov ista določila kot v Nemčiji, in sicer za one pod 16 leti 15, za one nad 16 leti 12 delovnih dni. Ta naredba pa dosedaj še ni izšla.

Ker je bilo pred uveljavo novih mezdni ureditev sklenjenih več kolektivnih pogodb in dodatkov, katerih mezdni del naj bi stopil v veljavo pred uveljavo mezdni ureditev, je Pokrajinska delavska zveza intervenirala pri Vrhovnem komisarju, da bi bile tudi te pogodbe oz. dodatki odobreni, da bi jih kasnejše mezdne ureditve v številnih točkah razveljavljajo.

Da ne bi bil delavec za oni čas, ko bi v nanovo sklenjenih kolektivnih pogodbah oz. dodatkih še veljale nove mezdne tarife, mezdne ureditve pa še niso stopile v veljavo, prikrajšani, je Vrhovni komisar odobril naslednje kolektivne pogodbe in dodatke: 1. za elektrotehnične obrate, 2. za Zdržene papirnice Vevče, 3. za rudnik »Orlec«, 4. za transportna podjetja, 5. za razne kemične stroke, 6. za industrijo in obrt predelave lesa, 7. za pečarsko-keramično stroko, 8. za »Rižarnoc«, 9. za rudnik »Kočevje«.

Te pogodbe oz. dodatke mora registrirati še Inspekcija dela.

Razen teh kolektivnih pogodb oz. dodatkov je Vrhovni komisar odobril naknadno tudi kolektivno pogodbo za kmetijske delavce, ki je bila sklenjena dne 23. VIII. 1944. Na osnovi teh rešitev Vrhovnega komisarja je odobrila to pogodbo tudi Inspekcija dela.

Med Zvezo delodajalcev in Pokrajinsko delavsko zvezo je nastal spor glede sklenitve kolektivne pogodbe za faktorje. Pred razsodniškim postopanjem pa sta se obe sporni stranki sporazumeli na rešitev tega vprašanja v okvirju mezdne ureditve za tiskarsko in knjigovozsko stroko, tako da je Pokrajinska delavska zveza odstopila od zahteve na sklenitev posebne kolektivne pogodbe za faktorje.

Tudi spor glede sklenitve kolektivne pogodbe za gozdne delavce je bil sporazumno rešen in je bila

predmetna pogodba že podpisana in poslana Inspekciji dela v nadaljnje poslovanje.

V sporu za sklenitev kolektivne pogodbe za tekstilno, tkalsko in pletilsko stroko pa je prišlo na razsodniški obravnavi sami do poravnave spora in sicer v tem smislu, da stopijo nove mezde v veljavo dne 1. januarja 1945.

Zimska pomoč in razne zadeve

Za Zimsko pomoč 1944-45. so prispevala združenja in odsek za obrtništvo po dokončnih podatkih: Združenje trgovcev 2.890.855 lir, Združenje industrijcev in obrtnikov 2.715.560 lir, Združenje denarnih in zavarovalnih zavodov 1.307.580 lir, Odsek za obrtništvo 343.054 lir, skupaj 7.857.944 lir. V teh zneskih niso vsebovani prispevki, ki so jih delodajalci nakazali direktno Socialni pomoči ali pa dali v blagu. S temi prispevki je dokazano, da so delodajalci pomembno izpričali svoje razumevanje in svojo vneto pri veliki socialni akciji.

Šef pokrajinske uprave je pozval Zvezo, da predlaga zastopniške delodajalcev v ravnateljstvo in nadzorni odbor Zavoda za socialno zavarovanje in v ravnateljstvo in nadzorni odbor bolniške blagajne TBPD, ker je dosedanjim članom potekla funkcijska doba. V to vrhu je Zveza predlagala zastopniške industrije, trgovine, obrtništva ter denarnih in zavarovalnih zavodov na osnovi predlogov zainteresiranih združenj.

Pri šefu pokrajinske uprave se je osnoval poseben Mladinski urad, ki ima nalogo pripravljati doraščajočo mladino za bodoči poklic in ji dajati smernice za pošteno in koristno delo. Zveza je na prošnjo tega urada imenovala kot svojega zastopnika dr. Jos. Tomšiča, tajnika Odsaka za obrtništvo, ki je nekaj sodeloval pri skrbstvu za doraščajočo strokovno mladino.

Odobrena je bila izvolitev novega predsednika Sindikata manufakturnistov g. Fabianija.

Ker strokovne organizacije nimajo zadostnih sredstev za kritje povečanih izdatkov, je bilo treba prvotne proračune za leto 1945. spremeniti in zvišati v toliko, kolikor bi znašalo zvišanje po novih proračuni Zveze in združenj so bili predloženi VIII. oddelku šefa pokrajinske uprave v odobritev. Zveza je dobila obvestilo, da so vsi ti proračuni že odobreni, odobreni pa so tudi prispevki, ki naj bi jih delodajalci obvezno plačevali svojim združenjem. S tem je zagotovljeno nemoteno poslovanje strokovnih organizacij v korist članstvu.

Švedska zunanja trgovina

Lani je švedska zunanja trgovina nazadovala po svoji količini v primerjavi s prejšnjim letom za 16%, v primerjavi z zadnjim predvojnim letom pa za 40%. Najbolj se je skrčila v zadnjem četrtletju, ko je Švedska spremenila svojo trgovinsko politiko in ko so bila zaprta vzhodna pristanišča. Zmanjšal se je uvoz iz Italije, Nemčije in drugih dežel celinske Evrope, povečal pa čezmorski promet predvsem z Brazilijo. Tudi izvoz v Sovjetsko unijo se je precej dvignil.

V kratkem bo podpisana švedsko-angleška trgovinska pogodba. Po prvotnem obotavljanju je Švedska pristala na plačila v šterlingih ter na to, da bo svoje imetje v šterlingih uporabljala za nakupe v deželah šterlinskega bloka. Švedska bo dajala Angliji les, lesne izdelke in železno rudo, računa pa z dobavami premoga, kemikalij in raznih strojev.

„Mikro“

Barve
Laki

Ljubljana, Stari trg 17

V februarški številki revije »Internationaler Holzmarkt« je objavljen inž. Sch. naslednji članek:

Slika, ki se nudi gospodarskemu opazovalcu evropskih lesnih trgov, je tako neprijazna, naravnost trda, da daje povoda za zelo resne skrbi. O kakršni koli enotnosti je komaj še govora, lesno-gospodarske zveze evropskih držav se vedno bolj rahljajo, če se že sploh niso popolnoma pretrgale. Ozka povezanost v nekdanjih časih, ko je našla vsaka večja proizvodnja v Skandinaviji, vsako novo izkoriščanje gozdnega kompleksa na Balkanu ali v Karpatih svoj odmev v lesnih pisarnah potrošniških držav in ki se je vzdržala še celo tik pred sedanjo vojno, je po evropski invaziji na vzhodu in zapadu dokončno razbita.

V vseh evropskih državah z izjemo Nemčije, Švice, Švedske in nezasedene Slovaške se to, kar se dogaja z lesom, ne more več označiti kot lesno gospodarstvo, temveč le kot posekavanje dreves, ki ga pa večinoma niti ne opravljajo pravi lesni delavci, temveč dostikrat čisto nepoklicani ljudje.

Če je britanski pooblaščenec za lesno oskrbo v svojem poslovnem poročilu pred kratkim ugotovil, da se je lesna proizvodnja v Angliji v zadnjih letih povečala za osemkratno, potem si pač more vsak lesni strokovnjak predstavljati, da spominja to na popolno upuščanje že itak redkih gozdov dežele. V Franciji sicer delajo razne načrte glede lesne oskrbe, tako n. pr. 50 milijonski načrt za oskrbo Pariza, vendar pa je ves načrt le v tem, da se poseka Boulogneški gozd, da bi dobilo pariško prebivalstvo potrebni les za skuhanje skromnih kosil. V Južni Italiji posekavajo deloma anglo-ameriški vojaki, deloma zmrzujoče prebivalstvo zadnje pinijske ter so s tem oropali deželo za že itak skromno drevesno okrasje. V Severni Italiji pa padajo pod sekuro murve, ki so podlaga industrije svile.

V širokem pasu dežel, ki jih je zasedla sovjetska vojska v vzhodni Evropi, je pravilno gospodarjenje z lesom na severu od Finske pa dalje proti jugu na Poljskem, Romuniji, Madžarski, Bolgarski in Srbiji čisto izumrlo. Gozdovi se sicer posekavajo in les se uporablja kot kurjava, toda z gozdnim in lesnim gospodarstvom to nima več zveze.

Tako kaže lesno-gospodarska slika Evrope znake najbolj težke krize, v tako imenovanih »osvobojenih deželah« — vseeno ali gre za dežele na vzhodu ali zapadu — pa celo znake popolnega razkroja. Samo Nemčija je tudi tu prevzela nalogo evropske sile, ki skrbi za red.

V drugih gospodarskih skupinah in strokah ni skoraj nič drugače. Če gre za premog ali železo, predivo ali živila, stavbeni material ali energijo — povsod je isti kaos.

In v tem pravcu vedno močnejših centrifugalnih sil, ki groze, da bodo pretrgale narazen vse, kar spada skupaj, začinjajo na vse

Izdelovanje mlinov, mlinških strojev
mlinških garnitur, mlinške kamne ter
mlinške potrebšarine
Cesta v Mesni top 15, Ljubljana-Trnovo

Klic po Evropi

zadnje zopet odkrivati pojem »Evropac«. Pazljivi opazovalec more celo že jasno slišati klic po Evropi.

Ko je nemški vojak združil evropski prostor, moremo pač reči, v skupnost, kakršne še ni bilo in s tem ustvaril priliko svetovne pomembnosti, tedaj so se našli ljudje in dežele, katerim vedno nekaj ni bilo prav, ki niso pustili veljati to ali ono in ki so v misli na lastno korist popolnoma pozabili na kontinent.

Danes, ko gospodarska in kulturna skupnost Evrope vedno bolj izginja in bo ta celina živela le še kot geografski pojem, pa moremo vedno bolj pogosto slišati besedo »Evropac«. Ime naše celine, ki se je komaj enkrat na leto našlo v inozemskem tisku, se danes sveti na vsaki strani časopisov, včasih celo v največjih črkah. Gospodarski ljudje in politiki s slovesom izražajo svoje želje in ideje v Evropi, kar v večini primerov pomeni isto ko skrb za obstoj Evrope.

Neki Šved, mož velike mednarodne trgovine, je združil svoja novoletna voščila v besede: »Nekaj manj pesimizma. To je, kar danes Evropa najbolj potrebuje.« S tem je povedal, da so trenutno odločujoči švedski krogi v skrbih zaradi bodočnosti Evrope in da ne presojujejo preveč rožnato. Kaj pa naredi za njeno zboljšanje?

V pred kratkim izišli knjigi znanega švedskega narodnega gospodarja profesorja Myrdala čitamo med drugim »o veliki verjetnosti, da bo mirovno gospodarstvo od jutri usodno podobno vojnemu gospodarstvu od danes«. Tudi tu se jasno izraža strah za gospodarstvo Evrope.

V Švici vedno znova apelirajo na evropsko solidarnost, odkar je odklonila Sovjetska unija obnovitev diplomatskih odnosov z

Evropo. Pazljivi opazovalec more celo že jasno slišati klic po Evropi. Zvezno republiko, odkar nočejo ruski delegati nič več sodelovati pri konferencah, na katerih je zastopana tudi Švica, in odkar je anglo-ameriško vrhovno poveljstvo prepovedalo blagovne transporte iz Španije v Švico na švicarskih avtokolonah.

Švicarska trgovinska borza je objavila pred kratkim uvodnik pod volilnim geslom »Gospodarsko smo zaprti«. V uvodniku obžaluje, da so vsa pota trgovinskih odnosov Švice z drugimi evropskimi deželami zaprta. Ta izvajanja zaključuje naslednji izrek šefa švicarskega urada za oskrbo dr. Feibsta: »Vojno gospodarstvo v najbolj resnem smislu besede se začinja šele sedaj.« Tako daleč je moralo priti, da so se v Švici spomnili zopet na Evropo.

A tudi v Belgiji in v od Anglo-Amerikancev zasedenih delih Nizozemske si vedno bolj žele nazaj »Evropo«, zlasti pa po plenjenju zavezniških vojakov ali ameriških vojaških zavezniških dezerterjev, katerih je vedno več.

In sedaj še en glas o klicu po Evropi. Ta glas je še prav posebno zanimiv. Na neki konferenci južno-afriške vladne stranke v Bloemfonteinu je dejal predsednik Smuts o evropskem vprašanju med drugim naslednje: Problem razmejitev v Evropi je gotovo težaven, glavna stvar pa je, da se reši Evropa kot celota. Ta stari kontingent se mora obvarovati pred moralno in materialno izčrpanostjo. Od tega zavisita ves človeški napredek in blaginja vseh narodov in vseh držav. — Kakšno spoznanje?

Razbijajo sicer za gospodarski in kulturni razvoj človeštva najvažnejšo celino, toda čisto v notranjosti se le zavedajo, da delajo napačno — in zato nastaja klic po Evropi

Švedsko lesno gospodarstvo v kleščah

Ko so drdrali v pozni jeseni anglo-ameriški oklopniki skozi Francijo in Belgijo, tedaj so že videli na Švedskem, kako plujejo z lesom in lesnimi proizvodi natovorne ladje v Anglijo in v čezmorske kraje. Smatrali so za potrebno, da tudi sami nekaj prispevajo k položaju in samo na ta način se moreta razumeti obe določbi, ki sta najprej onemogočile ladijska zavarovanja, kmalu nato pa sploh ustavile morskoro plovbo z Nemčijo. Švedska je takrat zaprla vrata za blagovni izvoz na evropsko celino.

Mislili so, da morejo to storiti brez posebnega rizika, ker da je pač bila otvoritev »na poslih bogate« zapadne morske plovbe samo zadeva nekaj dni.

Toda razvoj je krenil na čisto drugo pot, kakor pa se je pričakovalo in tako je danes švedsko gospodarstvo izpostavljeno zelo težki obremenitvi. Pri tem pa je

na Švedskem gospodarjenje skoraj identično z gospodarjenjem z lesom.

Kako težaven je položaj, je razvidno iz časopisnih poročil in iz izjav gospodarskih voditeljev. Od septembra lanskega leta ni prišlo v deželo nič premoga in ostri zimski meseci so izčrpali pripravljene zaloge. Industrije, ki so neobhodno navezane na premog, so se morale zelo omejiti, če sploh niso morale ustaviti svojega obratovanja.

Les se ne izvažava več, vsaj ne v količinah, ki bi bile praktično pomembne. Že l. 1943. se je izvozilo iz Švedske rezanega lesa iglavcev samo 195.000 standardov proti 800.000 do 900.000 standardom v predvojnih letih. L. 1944. je izvoz še bolj nazadoval ter padel na najnižjo stopnjo v zadnjih 90 letih. Za l. 1945. pa se obeta glede izvoza ničla.

Na letni skupščini švedske zve-

ze lesnih izvoznikov je podal direktor Unander pregled o delovanju lesne industrije in ugotovil med drugim, da je dosegla prodaja lesne industrije samo 5 odstotkov kapacitete podjetij. Izvoz mokre brusovine je sploh prenehal. Kako težko je udarjena ta gospodarska panoga, se lahko presodi, če se pomisli, da znaša njena letna proizvodnja okoli 350.000 ton.

Tudi celuloza je v hudi stiski in treba je iti 40 let nazaj, da naletimo na tako nizke izvozne številke. Industrija staničnine dela v glavnem že mesec samo za skladišče in vse zaloge so se cenile ob koncu leta na 650.000 ton. Ker pa so že vse možnosti vskladiščenja izčrpane in ker je vskladiščenje mokre lesovine in viskoza-staničnine časovno omejeno, se bodo morala v kratkem izvesti omejitve v obratovanju podjetij. Poleg tega primumnjuje tovarnam za celulozo tudi več surovin.

L. 1945. je naložilo švedskemu lesnemu gospodarstvu ponovno težke žrtve in izgledi v bodočnost nikakor niso rožnati.

(Po »Internationaler Holzmarkt«.)

Pomanjkanje premoga na Švedskem

Pri vedno večjem pomanjkanju premoga so na Švedskem prizadele tudi železnice. Državna komisija za kurivo je razglasila, da se bodo z novim gospodarskim letom, ki se začne 1. julija, dotacije železnice zmanjšale za 30%. To bo letos že druga in tudi največja omejitev premoga pri železnici ter pri ostalih prometnih sredstvih in napravah.

Avstralske čezmorske zračne proge

Prizadevanje avstralske vlade, da bi dobila v svoje roke tudi čezmorske zračne proge, beleži nov uspeh. Avstralska zrakoplovna družba »Quantas Empire Airways« prevzame v svojo režijo indijsko in novo-gvinejsko zračno progo. Zadnja postaja zračne proge v Indijo bo Karachi. Tako bo imela avstralska zrakoplovna družba v svoji upravi direktno zračno progo Sidney-London.

Rekord pšeničnega pridelka

»Das Reich« piše, da cenijo v Združenih državah Severne Amerike svoj letošnji pridelok pšenice na 1.192 milijarde bushelov (bushel je ameriška pšenična mera, ki drži 35 litrov), pridelok rži, ječmena, koruze in ovsu pa na 4.44 milijarde bushelov. Na ta način bi se pridelok pšenice od lani povečal za približno 35%, pridelok ostalega žita pa za 3%.

Severno-ameriški strokovnjaki računajo, da bodo letos veliki presežki pridelka pšenice po vsem svetu. Presežek pridelka, ki bo za izvoz na razpolago v Argentini, Avstraliji, Kanadi in Združenih državah, cenijo na 1.5 milijarde bushelov. Več ko ena milijarda bushelov od tega skupnega presežka pride na Kanado in Združene države. Toškega presežka pri pridelku pšenice že dolga leta ni bilo in od štirih glavnih pridelovalcev in izvoznikov žita še niso bile nikdar izvožene take ogromne količine pšenice.

Štampilje, etikete

Tisk z jekloreza

A. Černe — Ljubljana

Dvorni trg 1 — Telefon 38-61

Telefon štev. 30-50

Telefon štev. 30-50

OGLEDALA — STEKLO

»KRISTAL« d. d., LJUBLJANA, Dunajska c. 14

IZDELOVANJE OGLEDAL IN BRUŠENEGA STEKLA

specialni oddelek za ornamentacijo stekla po osnutkih

Hlade Miha prej Olup Josip st.

manufaktura in konfekcija

Ljubljana - Stari trg 2

EVO

pralni
prašek

Dr. Th. & G. BOHME

Ljubljana

Srebrni jubilej prokuristinje Anice Škufca

Dne 15. t. m. je poteklo 25 let, odkar je nastopila svoje službeno mesto v veletrgovini s specerij-skim in kolonialnim blagom Ivana Škufca v Ljubljani gđ. Anica Škufca. S svojo izredno trgovsko nadarjenostjo, svojo vzgledno vestnostjo in s svojim vedno zanesljivim delom se je v kratkem času tako uveljavila, da je postala za podjetje nepogrešljiva moč. Uživajoč popolno zaupanje svojega šefa si je pridobila vodilno mesto prokuristinje podjetja in danes je vse vodstvo velikega podjetja zapupano njej. Kot voditeljica enega naših največjih trgovskih podjetij se je jubilarica uvrstila v vrsto onih naših zaslužnih ljudi, ki so v zvestem prizadevanju za napredek svojega podjetja skrbeli tudi za napredek našega gospodarstva. Čoprav je danes gđ. Anica Škufca predstojnica vseh nameštencev tvrdke, je vendar ohranila tovariško čustvovanje z njimi ter jim rada pomaga pri vsaki priliki.

Ob zaslužnem jubileju dela izroka gđ. Anici Škufca svoje čestitke tudi »Trgovski list«, katere-mu je bila vedno zvesta in dobra prijateljica.

Najvišje cene za štirikrat žagana drva

Komisar za cene je odobril naslednjo najvišjo ceno za drva, štirikrat žagana pri detajlni prodaji pri trgovcih detajlistih v Ljubljani: za 100 kg = 101 L (stoena lira) franco skladišče trgovca.

Cenik z najvišjimi cenami mora biti na vpogled občinstvu na vidnem mestu v vseh obratnih prostorih.

Vsako neposredno ali posredno znižanje cen je prepovedano. Kršitelji se kaznujejo po zakonskih predpisih.

Zoper to odločbo ni pritožbe.

Pomanjkanje tobaka na Danskem

Nekdaj je bila Danska velik odjemalec čezmorskega in balkanskega tobaka, zdaj, ko je uvoz tobaka skoraj onemogočen, so pa stare zaloge tobaka iz čezmorja ter iz južnovzhodnih evropskih dežel že pri kraju. Ves čezmorski tobak je v tovarnah že predelan, do julija pa bodo predelali in porabili tudi zaloge tobaka, ki so jih prej uvozili iz balkanskih dežel. Od julija dalje bodo imele danske tobačne tovarne na razpolago samo tobak domačega pridelka, ki je pa skromen.

Ameriške tovarne v Angliji

Amerika ne prikriva svojega gospodarskega imperializma in njeni povojni gospodarski načrti so v prvi vrsti naperjeni proti Angliji, ki je imela pred sedanjo vojno svetovni trg popolnoma pod svojo kontrolo. To mesto in oblast hočejo za vsako ceno zavzeti Združene države Severne Amerike, ki skušajo že zdaj predvsem oslabilo in prekositi angleško industrijo, da bi se znebile močnega tekmeca v zunanji trgovini. V zadnjem času je posebno značilno prizadevanje nekaterih velikih ameriških izvoznih tvrdk, ki trgujejo s konsumnimi izdelki. Te tvrdke hočejo v Angliji ustvariti svoja podjetja, da se zavarujejo za primer, da bi Anglija po vojni uvedla zaporo za nekatere vrste ameriškega uvoza. USA trgovinska zbornica v Londonu ima že nad 50 prošelj ameriških družb in tvrdk, ki prosijo za posredovanje pri ustanavljanju svojih podružnic in tovarn v Angliji.

O svetovni proizvodnji in potrošnji sladkorja

Sladkorni trst je zelo stara hranična rastlina. V Indiji in na Kitajskem so ga kultivirali že v prastarih časih, Babilonci pa ga n. pr. niso poznali. Kulture sladkornega trsta so se razširile čez južno Perzijo in Egipt na Sicilijo in Španijo. Arabci so sladkor rafinirali že v 9. stoletju, v Benetkah pa so imeli sladkor že l. 996. Iz Brazilije so začeli izvažati sladkor v angleške in francoske kolonije že okrog leta 1533., iz Mehike pa kakih 20 let pozneje. V 16. stoletju so začele v evropskih deželah obratovati rafinerije iz čezmorja uvoženega sladkorja. V Dresdenu je obratovala rafinerija že leta 1797., v vsej Evropi pa je bil sladkor zaradi stroškov uvoza in rafinerij zelo drag in je prebivalstvo po večini uživalo med in sadne sirupe. Ko pa je znanstvenik Marggraf v Berlinu odkril pridobivanje sladkorja iz sladkorne repe in je leta 1801. začela v Šleziji obratovati prva tovarna sladkorja iz repe, je kmalu postal sladkor tudi v Evropi ljudska hrana. V Franciji so začele take sladkorne tovarne obratovati leta 1811., po padcu Napoleona so bile mnoge tovarne v Nemčiji in Franciji sicer ustavljene, uspešno pa se je začela razvijati v obeh državah sladkorna industrija po letu 1820.

Pred prvo svetovno vojno je od vse svetovne proizvodnje sladkorja prišlo na sladkor iz repe že 47% in delež Nemčije pri svetovni proizvodnji sladkorja iz repe je bil 30%. Leta 1913./14. so nasadi sladkorne repe v Nemčiji obsegali 592.843 ha, izvozili pa so iz Nemčije nad 11 milijonov metrskih stotov sladkorja. Do leta 1928. so se v Nemčiji kulture sladkorne repe skrčile na 455.433 ha, v poznejših letih pa so se spet močno razširile. Pri proizvodnji sladkorja iz repe je Nemčija že dolgo na prvem mestu, v svetovnem sladkornem gospodarstvu pa je nastal s pridobivanjem sladkorja iz repe temeljit preobrat. Z njim je bilo konec sladkornega monopola čezmorskih dežel.

Pregled proizvodnje in potrošnje sladkorja v povprečju zadnjih let pred sedanjo vojno nudijo naslednji podatki, ki jih je zbral »Südost-Echo«:

Svetovna proizvodnja sladkorja (v milijonih metrskih stotov):

Sladkor iz trsta:	
USA	5.—
Britanska Indija	27.7
Kuba	26.7
Java	15.5
Formoza	12.—
Brazilija	12.—
Portoriko	9.5
Filipini	9.—
Avstralija	8.6
Havajska	8.—
Južnoafriška unija	4.7
Argentina	5.—
Dominikanska republika	4.—

Sladkor iz repe:

Nemčija	20.—
USA	15.—
Francija	9.3
Anglija	5.—
Italija	5.—
Protectorat	4.—
Poljska	3.8
Nizozemska	2.8
Belgija	2.8
Danska	2.4
Madžarska	1.8
bivša Jugoslavija	1.3
Španska	1.2
Romunija	1.1
Irska	1.—
Turčija	1.—

Potrošnja sladkorja letno na vsakega prebivalca (v kg): Danska 56, Anglija 55, Avstralija 50, Švedska 49, USA 48, Kanada 45, Irska 38, Kuba 37, Švica 36, Norveška 32, Argentina 31, Belgija 30,

Finska 30, Nizozemska 29, Nemčija 25, Francija 24, Južnoafriška unija 23, Brazilija 19, Slovaška 18, Mehika 16, Madžarska 14, SSSR 13, Španija 12, Japonska 12, bivša Poljska 11, Grčija 11, Britanska Indija 9, Egipt 9, Italija 8.6, Portugalska 8, Iran 7, Turčija 7, bivša Jugoslavija 6.5, Romunija 6, Bolgarija 5, Java 4, Kitajska 2.

V Evropi je potrošnja sladkorja še precej sorazmerna, ker se ne ravna samo po socialnem standardu prebivalstva, temveč tudi po višini proizvodnje sladkorja v posameznih deželah. V industrijskih deželah je potrošnja precej večja ko v onih, ki pridelujejo dosti sadja. V čezmorju pa ni sorazmerja med proizvodnjo in potrošnjo. Največji pridelovalci so tudi med najmanjšimi potrošniki, kakor nam to kaže primer Britanske Indije in Jave.

Presežki bombaža in volne

V USA bo, kakor znano, od 1. novembra dalje izvoz bombaža od vlade subvencioniran, ker je bombaža preveč in ker so pri zadnjih volitvah pridelovalcem obljubili, da pridelovanje ne bo omejeno. Združene države bodo zdaj vplivale na druge produkcijske dežele, da bi se cena bombaža na svetovnem trgu znižala. Če to ne bo doseženo, bo prišlo do ameriškega bombažnega dumpinga ali pa do ustanovitve novega mednarodnega bombažnega kartela pod vodstvom Združenih držav.

Nedavno so Združene države sklicale konferenco mednarodnega odbora za trgovino z bombažem. Na to konferenco so povabljeni Egipt, Indija, Sudan, Sovjetska unija, Brazilija, Peru, Mehika ter angleške in francoske kolonije, ki pridelujejo bombaž za izvoz. Večini teh producentov je nevarno izobilje severnoameriškega bombaža, proti nakanam Združenih držav pa je še najbolj zavarovan Egipt, ki je svoje že v začetku vojne preveliko pridelovanje bombaža omejil na kulture najboljših bombažnih vrst, ki bodo tudi pri svoji višji ceni našle odjemalce. Leta 1941./42. je Egipt še pridelal 8.2 milijona kantarjev (1 kantar = 45 kg), naslednje leto pa samo

polovico od tega. Za 10 do 15% je bil zmanjšan pridelek tudi lani, ko so bile prvič izvožene večje količine egiptskega bombaža tudi v Sovjetsko unijo in v Španijo.

»Deutsche Adria Zeitung« piše, da ima tudi Anglija svojo skrb zaradi prevelikega presežka. Kar je za Združene države Severne Amerike presežek bombaža, to je za Veliko Britanijo presežek volne. Kakor poročajo iz Londona, je v Avstraliji pripravljenih na račun britanske vlade že 5 milijonov bal volne (1 bala = 250 kg), nad 7 milijonov bal pa jih je na zalogi v Novi Zelandiji in drugih deželah.

Te zaloge, ki so se nakopičile, ker jih v zadnjih letih ni bilo mogoče transportirati, bi zadoščale za enoletno preskrbo vsega sveta z obleko. V Londonu je bilo posvetovanje z avstralskimi producenti o problemu uporabe velikih zalog volne brez nevarnega znižanja cen. Rešitve tega velikega problema sicer še niso našli, baje pa so avstralski producenti dobili zagotovilo britanske vlade, da bo še tri leta prevzemala ves avstralski pridelek volne po dosedanjih cenah. Med vojno je Britanija prevzela doslej že 21 milijonov bal avstralske volne.

Iz gospodarstva Španije

V zadnjih letih je dosegla Španija precej gospodarskih napredkov, lani pa je precej nazadovala zunanja trgovina, ki se je prej tudi uspešno razvijala. Skrčila se je na polovico, ker je proti jeseni prenehal promet z Nemčijo. Izvoz je bil vreden l. 1943. že 3009, lani pa samo 1614 milijonov pezeta. Španija je tudi lani predvsem izvažala olive, naranče, mandeljne,

lešnike, alkoholne pijače in železno rudo. Delež Nemčije pri španski zunanji trgovini je bil lani 15.9%.

Industrija se je začela uspešno razvijati že v prvih letih po prvi svetovni vojni, meščanske vojne so pa pozneje napredek preprečile in se je začelo novo precej uspešno razdobje šele v zadnjih letih pred sedanjo vojno. Velik uspeh je bil lani dosežen v ladjedelništvu. Španija je morala do leta 1936. uvažati vse motorje za svoje ladje, potem pa so začeli sami graditi tudi večje ladijske motorje do 3000 konjskih sil. Pri tem so tako napredovali, da Španiji že od lani uvoz ladijskih motorjev ni več potreben in letos je bil zgrajen tudi prvi ladijski motor za 7500 konjskih sil.

Rudno bogastvo Španije je znano. Pridobiva se precej živega srebra, volframa, svinca in cinka, največ pa je železnih rud, ki so zelo važna surovina Španije ter imajo zelo ugodne pogoje izdatnega izkoriščanja. Leta 1913. so pridobili 9.8, izvozili pa 8.9 milijona ton železne rude. Do leta 1942. se je pridobivanje skrčilo na 1.8 milijona ton in so od tega izvozili 0.7 milijona ton. Pozneje je bil spet napredek pri proizvodnji in pri izvozu, do višine zadnjih let pred prvo svetovno vojno pa je še daleč. Premoga ni dovolj za domačo potrošnjo. V povprečju zadnjih let je produkcija okrog 11, potrošnja pa 13 milijonov ton. S pridobivanjem volne ter s pridelovanjem bombaža, konoplje in lanu ima tekstilna industrija dobro surovinsko podlago, v splošnem se pa lahko reče, da ima industrializacija jamstvo primerne razvoja, ker je v deželi na razpolago dovolj vodnih sil.

Kmetijske kulture obsegajo 20.4 milijona ha, od tega pa morajo umetno namakati nad 1.5 milijona ha. Še enkrat toliko zemljišč bodo namakali s pomočjo naprav, za katere so napravili načrte že l. 1942. Po izvedbi teh načrtov bo mogoč tudi razvoj industrije živil in konserv.

Radio Švica

Ta delniška družba za brezžično telegrafijo je dosegla med vojno izredne uspehe. Ker se ji je posrečilo pridobiti spet delnice, ki so bile v rokah dveh londonskih družb, je zdaj 95 odstotkov delniškega kapitala v rokah državne zveze, ostanek pa v domači zasebni posesti.

Švedski aluminij

Švedska je dvignila svojo proizvodnjo aluminija na letnih 3600 ton, njena potrošnja pa je povprečnih 5000 ton na leto. Ker se da proizvodnja precej zvišati, pričakujejo, da bo Švedska v kratkem producirala dovolj aluminija za svojo potrošnjo in da ga bo nekaj ostalo še za izvoz. V deželi je dovolj surovine, čeprav so boksit uvažali tudi iz Norveške.

V zadnjem času zahteva švedska industrija aluminija zaščitno carino za aluminij in izdelke iz njega, kar je znak, da se namerava močno razširiti.

Japonski proračun

Po novem japonskem proračunu za novo finančno leto so predvideni vsi drž. izdatki na 35 milijard jen. Ves narodni dohodek se ceni na 90 milijard jen, za 5 milijard več ko prejšnje leto. Od vsega narodnega dohodka bo šlo za davke 18.5 (dosedaj 14) milijarde, za drž. posojila 47 (35.5), za industrijske investicije 13 (6) milijard jen, da bo prebivalstvu za samo potrošnjo ostalo 11.6 milijarde jen.

Ali ste že poravnali naročnino?

Trgovina z usnjem in kožami

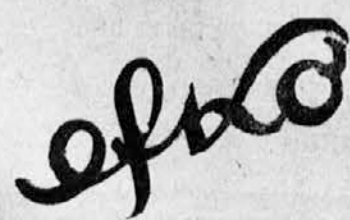
Jože Klanjšček

Ljubljana - Gosposvetska c. 1
(Levo dvorišče Figovec)

Boris V. Simandl

spec. mehan. delavnica za pisalne, računske knjigovodske stroje in registrirne blagajne

Liubljana, Dvořakova 3 - Tel. 24-07

Pletilna in trikotažna industrija, modna konfekcija pletenin in perila

F. Kos

Ljubljana, Židovska ul. 5

Špecerija - Delikatese - Coloniale

SENČAR

Ljubljana - Gosposvetska cesta

Manufaktura
na debelo

ŠALAMUN & LAMPE

Ljubljana
Franciščanska 4
Telefon 37-89

Obrtniški vestnik

Ureditev plač in mezd v podjetjih za pridobivanje in preskrbo z vodo, plinom in elektriko,

ki jo je predpisal Vrhovni komisar za »Jadransko primorje«, je izšla v Službenem listu šefa pokrajinske uprave z dne 18. aprila t. l. Uredba plač in mezd velja za vse nameščence, kvalificirane in nekvalificirane delavce in vajence, ki so zaposleni v podjetjih za pridobivanje in preskrbo z vodo, plinom in elektriko. Delovni čas znaša 48 ur tedensko. Ureditev stopi v veljavo s 1. februarjem 1945 za nameščence in s 1. meznim tednom v februarju 1945 za delavce in vajence. Podrobnejše določbe glede delovnega časa, plač in mezd, osnovnih urnin, premij, akordnih doklad in doklad za oteženo delo so razvidne iz »Službenega lista«.

Ureditev plač in mezd za čistilni obrt

je izšla v Službenem listu šefa pokrajinske uprave z dne 31. marca t. l., kos 26. Ureditev velja za operacijsko področje »Jadransko primorje« in za vse nameščence in delavce v čistilni obrti, v številni sprejemalke v sprejemalščih. K tej obrti spadajo zlasti: pralnice, likalnice za perilo, parne mongalnice, barvarnice, kemične čistilnice in likalnice za obleko kakor tudi zadnji samostojni obratni oddelki pri podjetjih druge vrste (n. pr. hotelih), če ni izdana za nje kaka posebna ureditev. Delovni čas znaša 48 ur tedensko. Določene so tudi nagrade za vajence. Ureditev je stopila v veljavo 1. februarja 1945.

P. Magdič
Ljubljana, Ulica 3. maja

Elektro - podjetje „BOKO“
Ljubljana - Bleiweisova št. 18
Palača Kmetске posojilnice

J. J. NAGDAŠ
IZDELOVANJE POHIŠTVA — LJUBLJANA

Modni krojaški atelje za dame in gospode
Adrijan Pahor
Ljubljana — Prešernova 54

A. JANEŽIČ
Ljubljana, Florjanska ulica 12-14. — Telefon 32-22, 35-62
Knjigovoznica, industrija sloških zvezkov in poslovnih knjig. Trgovina s papirjem, sodelniki, pisarniški in knjigovški potrebščinami.

Tekoimport
KOLONIALNO
SPECIALS - Colonials

Aleksander Ivanovsky
galanterija na debelo
Ljubljana, Rimska c. 20 ♦ Skladišče Rimska c. 21a

Švicarski jamski les za francoski premog

Glasilos Švicarske zveze za lesno gospodarstvo »Holzmarkt« v Solothurnu je objavilo naslednji članek:

Pred vojno se je krila potrošnja kuriva, če se presoja po toplotni količini do 75% z uvozom trdih kuriv, 15 odstotkov je odpadlo na uvožena tekoča kuriva in samo ostanek se je kril z domačimi drvni. Od 1. 1939. je uvoz premoga močno nazadoval in morali smo, da nadomestimo ta izpadek, zateči se v povečani meri k lesu naših gozdov. Čeprav smo zaradi močno povečane sečnje preteklo zimo precej dobro prenesli, vendar ni bilo mogoče manjkajoče količine kuriv popolnoma nadomestiti z domačim lesom. Naša oskrba s kurivom je zato postala še bolj težavna, zlasti še, ko je zaradi dogodkov v bližini renskih premogovnih revirjev popolnoma prenehal uvoz nemškega premoga.

K sreči pa je sedaj izjavila Francija svojo pripravljenost, da nam v zamenjavo za jamski les dobavi določene količine premoga. Nabava jamskega lesa je namreč trenutno za francosko gospodarstvo izredno važna. »Gazette de Lausanne« z dne 2. nov. 1944 je pisala: Francoza bi nekoč spravi

vil v veliko začudenje, če bi mu kdo pred vojno dejal, da bo nekoga dne gospodarski dvig njegove dežele odvisen od lesa... In vendar je danes les prvi pogoj za obnovo železniškega prometa, za obratovanje pariških industrij, za kurjavo v šolah, bolnišnicah, stanovanjih in pisarnah.

V zadnjih mesecih zasedbe so se morale v francoskih premogovnikih izkopati velike količine premoga, ne da bi se mogle nabaviti tudi izdatne količine jamskega lesa. Pri tem se niso samo izr-pala skladišča jamskega lesa, temveč so tudi rove preslabo podprli, da so morali delati rudarji v veliki nevarnosti. Storitvena sposobnost premogovnikov je zato padla in večina njih mora za tri dni v tednu obratovanje ustaviti.

Švica bo sedaj izvozila v Francijo približno 24.000 kub. metrov jamskega lesa, za katerega bo dobila premog. Naše lesno gospodarstvo je zainteresirano na tem, da se ta količina jamskega lesa tudi v resnici izvozi. Kajti na ta način moremo v nasprotju z drugimi obveznimi dobavami čuvati naše gozdove, ker za zamenjavo uvoženi premog ima mnogo več kalorij kakor pa od nas izvoženi les.

Pomanjkanje konoplje v Angliji in USA

Konoplja je zelo važna surovina v ladjedelništvu, ker izdelujejo iz nje vrvi in jadra. V Angliji in Severni Ameriki predelajo na leto okrog 450 tisoč ton konoplje in ko so izostale dobave iz Vzhodne Azije, so si skušali v Ameriki pomagati na ta način, da so nekateri nasade banan preuredili od pridelovanja sadu na pridobivanje vlaken, ker se tudi manilakonoplja pridobiva iz neke vrste banan, ki pa je nerodovita. Poskusi pridobivanja nove manilakonoplje iz rodovitnih banan pa so bili opuščeni, ker so bili predragi, in tako se zdaj Angleži in Američani zavzemajo za pospešitev pridelovanja konoplje v Vzhodni Afriki in Mehiki.

V Vzhodni Afriki so pred prvo svetovno vojno nemški kolonisti kultivirali posebno vrsto konoplje (sisalagave) ter dosegli letni pridelek 130.000 ton. L. 1941. so prevzeli Angleži 115.000 ton afriške konoplje ter za naslednje leto obljubili odkup

vsega pridelka. Pridelovanje konoplje v Afriki pa je močno nazadovalo, ker pridelovalci nimajo dovolj delovnih moči in orodja.

Tudi Mehika ima še iz let pred prvo svetovno vojno svojo konopljo. Največji letni pridelek je bil okrog 125 tisoč ton. V začetku sedanje vojne se je ta pridelek znižal na 75.000 ton in ves je bil prevzet od Američanov, ki se močno zavzemajo, da bi se kulture konoplje v Mehiki čim bolj razširile. Ponudili so ugodne odkupne cene, pri razširitvi kulture konoplje v Mehiki, pa so iste ovire ko v Afriki, predvsem pomanjkanje delovnih moči. Pri vseh investicijah in uspehih se pridelek še ni mogel približati nekdanji višini letnih 125.000 ton.

Angleži in Američani skušajo konopljo udomačiti tudi v drugih deželah, ki se zdijo primerne v klimatičnem pogledu. Tako kultivirajo manilakonopljo v Panami in Kostariki, uspeh je pa dvomljiv. Več obeta predstavitelji afriške konoplje (sisalagave), Panama, Kostarika in Haiti so imeli že nekaj nasadov iste konoplje, ki so skupaj obsegali nad 13.000 ha in so se naslednje leto skoraj podvojili. V Združenih državah skušajo kultivirati evropsko konopljo. L. 1942. so linasadi obsegali 8000 ha, naslednje leto že 140.000 ha, precej razširjen pa so bili tudi lani, čeprav pridelek ni imel pričakovanega uspeha.

Iz USA zunanje trgovine

Po uradni cenitvi in objavi je bil letos januarja ameriški izvoz vreden 905 milijonov dolarjev in je prišlo od tega na dobave po zakonu o zakupu in posoji 650 milijonov. Uvoz je bil letos januarja vreden 332 milijonov, l. 1939. v januarju pa je ameriška zunanja trgovina dosegla naslednjo vrednost: pri izvozu 213, pri uvozu pa 178 milijonov dolarjev.

Od nedavnega je ves ameriški izvoz pod državno kontrolo. V Washingtonu je bil ustanovljen državni izvozni kontrolni urad in njegova funkcija je bila objavljena s poudarkom, da je potrebna iz vojno-gospodarskih razlogov in da zaradi tega tudi ni trajna. Izvozna kontrola je bila uvedena po zahtevi oficijalnih gospodarskih strokovnjakov, z zagotovilom, da ne bo trajna, pa tolažijo vnete zagovornike svobodne trgovine.

Iz USA avtomobilske industrije

Proizvodnja osebnih avtomobilov je v USA že ves čas vojne močno omejena, za leto pa je izdelovanje osebnih avtomobilov za civilni sektor sploh prepovedano. Zaradi pomanjkanja gumi in drugega materiala pride dnevno iz prometa okrog 4000 avtomobilov. Strokovnjaki cenijo, da bo po vojni potrebno v USA za civilni promet 12 do 15 milijonov novih osebnih avtomobilov. Ta potreba predstavlja zelo težko nalogo, kajti pri sedanjem položaju avtomobilske industrije bi potrebovali za proizvodnjo tolikih avtomobilov najmanj 3 leta.

Slaba obnova grške mornarice

Grčija, ki je med vojno izgubila skoraj vse svoje nekdanje močne brodogradilne, dobiva iz Amerike ladje tipa »Liberty«, ki jih Angleži in drugi tudi po zelo nizkimi cenami niso hoteli prevzeti. Ladje tega tipa so začeli v Ameriki graditi l. 1943., a ker so se slabo izkazale, so gradnjo popolnoma ustavili ter se skušali ostalih ladij, ki so dobile vzdevek »plavalne rakove«, iznebiti tudi pod ceno. Odjemalcev ni bilo, ker so ladje »Liberty« že zdaj odrekale in ker ni mogoče misliti, da bi zadržale povojno konkurenco. Grčija pa so pred meseci vrnilji sedem, zdaj pa ji bodo naprili še tri take ladje za obnovo njene trgovinske mornarice.

Angleška premogovna proizvodnja še naprej nezadostna

Premogokopi v Wallisu kljub zboljšanju vremena niso mogli po nekem poročilu iz Cardiffa zadostiti niti svojim odjemalcem, ki so bili prej vedno na prvem mestu. Izvoz premoga se dopušča samo vojaškim in za vojno važnim odjemalcem. Španija in Portugalska sta zato popolnoma navezani na premogovno dobavo iz USA, ker so iz Cardiffa mogle dobiti le nekaj manjvrednega premoga. Vrhu tega pa dobila lahko Španija in Portugalska premog iz USA le, če sami poskrbita za prevoz premoga na lastnih ladjah iz Amerike.

Gospodarske vesti

Pošta Trebnje in Mirna peč pridela 26. aprila poslati za pisemsko in paketsko službo (samo za navadne pakete brez označene vrednosti).

Nemški državni dolg je znašal ob koncu leta 1944. 346,6 milijarde mark in se je lani povečal za 93,4 milijarde mark. Novi dolgov so večinoma kratkoročni. Obrestno breme je znašalo na leto 10,2 milijarde mark.

Izasedene Italije so začeli odhajati prvi transporti italijanskih delavcev v zavezniško državo na delo: 15.000 ital. delavcev je odšlo na Ceylon, 5000 pa v Sovjetsko unijo.

Ker je uvoz premoga v Švice popolnoma prenehal, so oblasti odredile povečano proizvodnjo drv. Za drva naj se uporabijo tudi nekatere vrste tehničnega lesa.

Med Švedsko in Francijo se vodijo pogajanja o sklenitvi gospodarskega dogovora. Švedska naj bi Franciji dobavljala zlasti celulozo in les.

Španski izvoz je padel lani v primeri s predlani po vrednosti od 3099 na 1614 milijonov pezov, uvoz pa od 1448 na 714 milijonov pezov. Španska zunanja trgovina je tako nazadovala predvsem zaradi zunanjsane trgovine z Nemčijo.

Španija je morala do 1. 1936. avizati vse ladijske motorje, l. 1936. pa je Španija izdelala že prve motorje s silo do 3000 konjskih sil. Letos pa so izdelali v Španiji že ladijski motor s 7500 HP.

V Angliji so po podatkih ministrstva za oskrbo posekali od začetka vojne 100 milijonov dreves.

Zaradi pomanjkanja premoga so morali na Švedskem za 30% zmanjšati dodelitve premoga železnicam, ki so zaradi tega morale omejiti promet.

Sovjetska Rusija zahteva od Finske vedno nove obvezne dobave. Tako mora Finska med drugim dobaviti sovjetom do 1. septembra 2500 lesenih hiš.

Pomanjkanje premoga v USA postaja vedno bolj ostro. Urad za dodeljevanje kuriv je zaradi tega obroke za gospodinjstvo znižal za 20 odstotkov. Celo nekatera oboroževalna podjetja bodo morala zaradi pomanjkanja premoga ustaviti obratovanje.

Zlate rezerve USA so se začele po vstopu USA v vojno manjšati, do konca so prej neprestano narasčale. L. 1943. so se zmanjšale za 840 t. 1944. pa že za 1350 milijonov dolarjev.

Josip Bučar preje I. Frisch
trgovina z usnjnimi izdelki in galanterijskim blagom
Ljubljana — Marijin trg 3

Drago Jane
delavnica muzikalčnih instrumentov
Ljubljana, Sv. Petra cesta 55

Priporoča se
elektrotehnika
A. Verbajš
LJUBLJANA

Moda
T. EGER
Ljubljana, Sv. Petra e.

SCHNEIDER & VEROVŠEK
Trgovina z železnino
LJUBLJANA
Na drobno Na debelo

ZAHVALA. V dneh globoke žalosti, ko nas je za vedno zapustila naša nepozabna, skrbna in dobra sestra, teta, svakinja, šefinja in gospodična
MARIJA DROFENIG
šefinja tvrčke R. Miklaue
izrekamo našo iskreno zahvalo vsem, ki so ji lajšali trpljenje, jo spremili na zadnji poti, ali ki so na kakršen koli način počastili njen spomin.
Zalujoči ostali.

ANT. KRISPER COLONIALE
Ljubljana — Dunajska c.

Philips Radio Zrimšek
LJUBLJANA
Ulica 3. maja Tel. 34-70

Špecerija — kolonijale
FUJAN STANKO
Ljubljana — Jernejeva 39 a